

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren, wat betreft het voorzien van een strafverzwaring

Samenvatting

Met voorliggend ontwerp van decreet worden de voorziene strafmaten in de Dierenwelzijnswet verhoogd. Zowel de gevangenisstraffen als de geldboetes worden verhoogd en dit voor de verschillende categorieën van dierenwelzijnsinbreuken. Hiernaast wordt ook voorzien in een optrekking van de termijn waartoe de rechtbank de sluiting van een inrichting waarin misdrijven werden gepleegd, kan bevelen dan wel het recht kan ontzeggen om dieren van één of meer soorten te houden.

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

A. Situering en inhoud

Er wordt vastgesteld dat de strafmaten in de Vlaamse dierenwelzijnswetgeving momenteel te beperkt zijn om ontradend te werken.

Thans gelden straffen van één maand tot drie maanden en/of een geldboete van 52 euro tot 2.000 euro respectievelijk een geldboete van 52 euro tot 500 euro (x opdecimen), waarbij voor heel wat inbreuken zelfs geen gevangenisstraf kan opgelegd worden (cf. artikel 36, 36bis en 41). Enkel bij de zwaarste inbreuken, dit zijn inbreuken op artikel 1 van de Dierenwelzijnswet, gelden straffen van één maand tot zes maanden en/of een geldboete van 52 euro tot 2000 euro (x opdecimen).

Verder doet zich ook het probleem voor dat verdachten momenteel niet kunnen aangehouden worden op grond van de Dierenwelzijnswet aangezien er een minimum vrijheidsstraf van 1 jaar vereist is om verdachten te kunnen aanhouden. (cf. artikel 16, §1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis). De wettelijk maximale gevangenisstraffen moeten dus worden verhoogd tot een jaar correctionele gevangenisstraf. Op die manier wordt derhalve een voorlopige hechtenis mogelijk, wat nuttig kan zijn voor het onderzoek, maar zo worden daarnaast ook heel wat andere onderzoekshandelingen mogelijk waar vandaag geen beroep op kan worden gedaan.

Een aanpassing van de straffen voor inbreuken op de Dierenwelzijnswetgeving in Vlaanderen is dan ook noodzakelijk. Dit opdat de rechter ten volle rekening kan houden met de ernst en de omstandigheden van de feiten en de dader. Er wordt in die zin inspiratie gezocht bij de strafmaat voorzien in het Decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake het milieubeleid (hierna DABM) en in het Waals en Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Dit gaat dan niet alleen om een verhoging van de geldboetes en gevangenisstraffen, maar tevens om een optrekking van de termijn waartoe de rechtbank de sluiting van een inrichting waarin misdrijven werden gepleegd, kan bevelen dan wel het recht kan ontzeggen om dieren van één of meer soorten te houden.

Een strengere wettelijke strafmaat reflecteert het belang dat de maatschappij en de wetgevende, uitvoerende en rechterlijke macht hechten aan Dierenwelzijn.

B. Totstandkomingsprocedure

Advies afdeling Wetgeving van de Raad van State:

De afdeling Wetgeving van de Raad van State verstrekke betreffende dit ontwerp van decreet haar advies nr. 69.974/1/V op 6 september 2021. De Raad maakte in haar advies de hierna volgende opmerkingen:

- Pag. 3-6, rn. 3.1-3.2: De Raad van State beveelt aan om op zijn minst in twee soorten strafmaten te voorzien, naargelang de specifieke kenmerken en de ernst van de inbreuk:

=> Reactie:

Er wordt geopteerd om niet te voorzien in twee soorten van strafmaten, zoals door de Raad van State geadviseerd.

Het weze herhaald dat het ontwerp ertoe strekt een uniformisering van de strafmaat voor alle misdrijven inzake dierenwelzijn tot stand te brengen, namelijk een gevangenisstraf van acht dagen tot vijf jaar en/of een geldboete van 52 euro tot 100.000 euro. Er werd hierbij overigens geopteerd om enkel het maximumbedrag van de op te leggen geldboete te verhogen en niet het minimumbedrag. Deze uniformisering van de strafmaat leidt in de praktijk tot een eenvoud van de strafrechtelijke sanctieregeling en tot minder fouten in de praktijk. Deze strafmaat biedt de rechter de mogelijkheid om aangepast te straffen rekening houdend met de ernst en de omstandigheden van de feiten en de dader.

Deze beleidsoptie werd geopteerd o.a. na rechtsvergelijking met de strafmaten van toepassing in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en in het Waals Gewest voor dierenwelzijnsinbreuken. Zo werd in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest eveneens geopteerd om eenzelfde strafmaat voor alle inbreuken op de Dierenwelzijnswet te voorzien, namelijk een gevangenisstraf van acht dagen tot twee jaar en/of een geldboete van 50 tot 100.000 euro (cf. de eenvormige strafmaat voor alle milieumisdrijven in het Brussels Gewest). In Wallonië bestaan daarentegen drie verschillende strafmaten, namelijk enerzijds een gevangenisstraf van acht dagen tot drie jaar en/of een boete van 100 euro tot 1 000 000 euro, en anderzijds een gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden en/of een boete van 100 euro tot 100 000 euro, en tenslotte ook nog een gevangenisstraf van tien tot vijftien jaar en/of een boete van 100 000 euro tot 10 000 000 euro. De vaststelling is met andere woorden dat in de andere landsdelen men eveneens opteert voor zo veel mogelijk uniformiteit in minimumstraf en maximumstraf waarbij de exacte hoogte van de straf aan de rechter wordt overgelaten. Deze beleidsoptie wordt eveneens in het Vlaamse Gewest gekozen. Er kan ook opgemerkt worden dat hoewel in het Waals Gewest er wel voorzien werd in drie strafmaten, deze significant hoger zijn dan deze in huidig ontwerp van decreet.

De strafrechtelijke sancties in aangelegenheden inzake dierenwelzijn moeten doeltreffend, afschrikkend en evenredig zijn. Er wordt zoals gezegd geopteerd voor uniformiteit en voor geen onderscheid naar gelang van het misdrijf in kwestie, omdat de concrete zwaarte van het misdrijf door de rechter *in concreto* zal worden bepaald in functie van o.a. de intentie van de dader en de concrete gevolgen van de daden. In geval van verzachtende omstandigheden kan de rechter overigens ook een lagere straf opleggen dan het wettelijke minimum door bijvoorbeeld een beroep te doen op het strafrechtelijk instrumentarium van het probatie-uitstel dan

wel de opschorting van de uitspraak. Het wordt derhalve passend geacht om voor alle dierenwelzijnsdelicten te voorzien in één enkele reeks straffen die voldoende ruim zijn, zodat de rechter in alle gevallen, afhankelijk van de omstandigheden, een sanctie kan opleggen die voldoende doeltreffend, afschrikkend en evenredig is.

In het ontwerpdecreet wordt telkens voorzien in een gevangenisstraf en een boete, of met een van die straffen alleen. Een gevangenisstraf zal met andere woorden enkel door een rechter uitgesproken worden indien hier redenen toe zien. Elk vonnis dient immers met redenen omkleed te zijn en afdoende en omstandig gemotiveerd te worden. Verder kan het miskennen van één administratieve verplichting of een minder zware inbreuk inderdaad een kleine straf rechtvaardigen, maar indien het bijvoorbeeld gaat om een systematische en het op grote schaal miskennen van diezelfde administratieve verplichting, kan een misdrijf m.b.t. een administratieve verplichting wel degelijk zelfs een gevangenisstraf rechtvaardigen.

Voor wat betreft de bestraffing van inbreuken op het artikel 41 van de Dierenwelzijnswet nog het volgende: de huidige Dierenwelzijnswet dateert van 1986. Doorheen de jaren werden ad hoc wel wijzigingen aan de oorspronkelijke tekst aangebracht om de wet aan te passen aan de veranderende inzichten en verwachtingen op het vlak van dierenwelzijn. Evenwel is het zo dat de inbreuken die expliciet worden vermeld in de artikelen 35, 36 en 36bis van de Dierenwelzijnswet nog steeds geen volledig limitatief kader aangepast aan de huidige kennis en maatschappelijke verwachtingen, vormen. Ervan uit te gaan dat de inbreuken vermeld in artikel 41 per definitie een lagere strafmaat zullen vereisen, is dus geen aanname die kan gemaakt worden. Het is bovendien ook zo dat moet rekening gehouden worden, niet enkel met de aard van de inbreuk, maar ook met de repetitiviteit, de intentie van de dader en de gevolgen van diens daden.

- Pag. 6-8, rn. 4.1-4.2: De Raad van State is van mening dat de door het ontwerp beoogde strafverzwaring mede betrekking heeft op de bestraffing van inbreuken die verband houden met de vrijheid van meningsuiting. De Raad verwijst hiervoor naar het artikel 36, 14°, van de Dierenwelzijnswet, dit in zoverre deze bepaling de overtreding van de bepalingen genomen in uitvoering van artikel 10 van die wet strafbaar stelt. De Raad verwijst in voetnoot vervolgens naar het artikel 27, §3 van het KB van 27 april 2007 'houdende erkenningsvoorwaarden voor inrichtingen voor dieren en de voorwaarden inzake de verhandeling van dieren', dat in uitvoering van het bewuste artikel 10 stelt dat: *"De verantwoordelijke van een dier mag geen valse informatie verstrekken over ondermeer de leeftijd, de afkomst of de benaming van een te koop aangeboden dier, noch mag hij bedrieglijke publiciteit voeren om de verkoop van een dier te bevorderen, bijvoorbeeld door het gebruik van foto's van andere dieren dan het aangeboden dier"*. De Raad adviseert om in die gevallen af te zien van de mogelijkheid om een gevangenisstraf op te leggen:

=> Reactie:

Er wordt geopteerd om niet in te gaan op deze aanbeveling van de Raad van State. Voor wat betreft het opleggen van een gevangenisstraf door een rechterlijke instantie, wordt vooreerst integraal verwezen naar het bovenvermelde antwoord in reactie op de rns. 3.1-3.2 van de Raad van State. Verder is het zo dat het artikel 10 van de Dierenwelzijnswet de Vlaamse Regering de bevoegdheid delegeert om voorwaarden op te leggen aan de verhandeling van dieren met het doel hen te beschermen en hun welzijn te verzekeren. Deze voorwaarden mogen bovendien slechts betrekking hebben op de leeftijd van de te koop aangeboden dieren, de identificatie, de informatie aan de koper, de waarborgen aan de koper en de getuigschriften in verband hiermede, de preventieve behandeling tegen ziekten, de verpakking, de aanbieding en de tentoonstelling voor de verhandeling.

De bepalingen in kwestie hebben met andere woorden geen betrekking op de vrijheid van meningsuiting in se, maar op het bepalen van de voorwaarden inzake de verhandeling van dieren, waarbij de informatie die verstrekt wordt door de verkoper niet vals mag zijn. Een van de doelstellingen die beoogd wordt is onder meer impulsaankopen te vermijden maar evenzeer de verkoop van dieren die niet verkocht mogen worden, te vermijden (o.a. omwille van ziekte).

II. Toelichting bij de artikelen

Artikel 1

Artikel 1 bepaalt dat het ontwerp van decreet een gewestaangelegenheid regelt.

Artikelen 2 -4, en 8

De verschillende strafmaten voorzien in de artikelen 35, 36, 36bis en 41 worden enerzijds significant verhoogd en anderzijds gelijkgeschakeld. Inbreuken op de desbetreffende artikelen worden strafbaar met een gevangenisstraf van acht dagen tot vijf jaar en een geldboete van 52 euro tot 100.000 euro (x opdecimen) of met een van die straffen alleen, dit voorzover er in het Strafwetboek geen strengere straffen van toepassing zijn. Deze verhoging is nodig teneinde overtredingen op de dierenwelzijnswetgeving te kunnen bestraffen met straffen die enerzijds voldoende ontradend zijn en een afschrikking vormen van het ongewenste gedrag en anderzijds tot een gedragsverandering leiden en een stimulering tot het gewenste gedrag, zijnde respectvol gedrag naar dieren toe.

Er wordt geopteerd om zo min mogelijk verschillende wettelijke strafmaten te voorzien, hetgeen in de praktijk enkel tot fouten kan leiden.

Er wordt verder ook geopteerd om enkel het maximumbedrag van de op te leggen geldboete te verhogen en niet het minimumbedrag. Bij de bestraffing van bepaalde louter administratieve inbreuken worden namelijk de bestaande minimumbedragen als voldoende bestraffend beschouwd.

Artikel 5

Daar waar de rechtbank overeenkomstig artikel 37 van de Dierenwelzijnswet de mogelijkheid heeft om de sluiting te bevelen van de inrichting waarin de misdrijven werden gepleegd voor een termijn van één maand tot drie jaar, wordt middels artikel 5 van het ontwerpdecreet voorzien dat de rechtbank ook kan overgaan tot een definitieve sluiting, dan wel een sluiting voor een termijn van één maand tot vijf jaar. De handhavinginstrumenten waar een rechter over beschikt moeten immers voldoende ruim zijn, opdat deze gepast en afdoende bestraffend kan optreden in concrete situaties, en dit ongeacht het feit of er sprake is van herhaling na een eerdere veroordeling binnen een termijn van vijf jaar.

Artikel 6

Diegene die binnen een termijn van vijf jaar na een eerdere veroordeling in herhaling valt en een nieuwe overtreding begaat, riskeert middels de doorgevoerde wijziging aan het artikel 39 van de Dierenwelzijnswet een gevangenisstraf en een boete gelijk aan het dubbele van het maximum dat bepaald is voor het laatst begane misdrijf, of met een van die straffen alleen, zonder dat deze straf lager mag zijn dan 200 euro of vijftien dagen gevangenisstraf. Bij herhaalde overtredingen is er immers sprake van hardleerse kwaadwillige overtreders en het sanctioneringssysteem moet daarop aansluiten. Een dergelijk progressief sanctioneringssysteem dient dus een dubbel doel: het sluit aan bij het rechtvaardigheidsgevoel van burgers én het laat een bestraffing op maat van de individuele overtreder toe.

De huidige termijn van drie jaar na een eerdere veroordeling, wordt in die zin ook opgetrokken naar vijf jaar. Dit is nodig teneinde rekening te houden zowel met de

tijd nodig om onderzoek te voeren door het parket van de procureur des konings vooraleer deze besluit om tot dagvaarding van de verdachte over te gaan, als met de traagheid in de rechtsbedeling eens het dossier bij de bevoegde strafrechter voorligt, waardoor herhaling binnen een termijn van drie jaar na een eerdere veroordeling in de praktijk een lege doos wordt.

Artikel 7

Artikel 40 van de Dierenwelzijnswet bepaalt dat de rechtbank bijkomend het recht kan ontzeggen definitief of voor een termijn van één maand tot drie jaar dieren van één of meer soorten te houden. Deze termijn wordt verlengd tot 5 jaar. Dit naar analogie met de termijn om de sluiting te bevelen van inrichtingen waar misdrijven gepleegd werden.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand,

Ben WEYTS